

Nærings- og fiskeridepartementet
Kongens gate 8
0001153 OSLO

Att. Thomas Malla

Vår saksbehandler
Monika Svanberg
Telefon 47331726

Vår dato
04.09.2015
Deres dato

Vår referanse (oppgis ved svar)
2015/12237-1/128687/2015 EMNE
Deres referanse

Innspill til ny nasjonal strategi for bioøkonomi

I forbindelse med regjeringens bioøkonomikonferanse våren 2015 ble det invitert til å gi innspill til den kommende strategi for bioøkonomi som skal utarbeides. På bakgrunn av det arbeidet som hittil er gjort på dette området i Akershus, vil Akershus fylkeskommune gi innspill til regjeringens videre arbeid. Synspunktene er administrasjonens vurderinger. Saken vil bli politisk behandlet den 7. oktober 2015 og vedtaket vil bli ettersendt.

Akershus fylkeskommune vil bidra til næringsutvikling knyttet til Kjeller/Ahus-miljøene, Ås-miljøet og i kompetansemiljøene i Vestområdet. Det skal stimuleres til økt samarbeid innen og mellom disse miljøene, for å bidra til økt innovasjon og nyskaping. Dette er konkretisert i regional plan for innovasjon og nyskaping i Oslo og Akershus (2015). Her blir det påpekt at regionen har særegne kompetansemiljøer innenfor områder som inngår i bioøkonomien, som helse og biotek, energi og miljø.

Med bakgrunn i de erfaringene Akershus fylkeskommune har innen satsing på bioøkonomi anbefales følgende hovedpunkter til regjeringens strategi:

- Regjeringens strategi for bioøkonomi bør legge til grunn en bred definisjon basert på hele spekteret av biologiske ressurser (planter, dyr, mikroorganismer mv.) og næringssektorer (landbruk, skogbruk, fiskeri, bioteknologiindustri, kjemiske industri osv.). Den bør også inkludere bærekraftig produksjon og foredling av mat, fôr, energi og fornybare råvarer.
- Kompetent arbeidskraft og overføring av kunnskap mellom sektorer har stor betydning for utviklingen av bioøkonomien. Tiltak som kan forsterke samhandlingen mellom regionens høyt utdannede befolkning, det etablerte næringsliv, forskningsmiljøene, og offentlig forvaltning bør prioriteres. Planene om et innovasjonsbygg på Campus Ås som en møteplass for sektorovergripende aktiviteter, et internasjonalt forsknings- og innovasjonssenter, og et sted hvor bedrifter innenfor bioøkonomi får tilgang på avansert utstyr, pilot- og forsøksfasiliteter og noe av den beste forskningsmessige og kommersielle ekspertisen for å realisere banebrytende innovasjoner, bør prioriteres og realiseres. Selv om dette likner noe på Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) vil et slikt

innovasjonsbygg gå lengre i å forene fremragende forskere, fremragende faglig og teknisk personell fra industrien. I tillegg vurderes videregående utdanning å inngå i bygget.

- Det blir viktig for den videre utvikling innen bioøkonomien at de offentlige virkemidlene gir rom for eksperimentering, industriell pilotering, uttesting av produkter og tjenester i eksisterende og nye markeder og utviklingssamarbeid regionalt, nasjonalt og internasjonalt basert på en bred definisjon av bioøkonomi. Ny verdiskaping og sysselsetting basert på bioressurser er kapitalkrevende og forutsetter risikovilje, omfattende forskningsinnsats og langsiktighet.
- Det vil være avgjørende for å få med tunge industrielle aktører at stabile og forutsigbare rammebetingelser avklares så snart som mulig. Rammebetingelser dreier seg om avgiftspolitik, støtteordninger og andre tiltak som bidrar til at bioproduksjon blir konkurransedyktig. Regjeringen bør vurdere muligheten for å etablere et eget bioøkonomifond som kan gi lån eller lånegarantier til bedrifter som planlegger investeringer i bioøkonomiprojekter. Tilgjengelighet for tidligfase finansiering vil være en avgjørende faktor for regjeringens bioøkonomisatsing.
- Det offentlige kan være en viktig aktør i å utvikle nye markeder. Rammebetingelser kan være regelverk som tilsier at biobaserte produkter er det foretrukne valget ved offentlig innkjøp (jfr. offentlig politikk i USA). Regjeringen bør vurdere muligheten for å stimulere hele den offentlige sektor, inklusive kommunene, til økt bruk av biobaserte produkter.
- For å fremme bruk av biobaserte produkter hos konsumenter bør regjeringen vurdere en særskilt merking av varer fremstilt fra biobaserte råvarer. I USA har merking med *Certified Biobased Product* hatt en positiv effekt.
- Norske bedrifter bør stimuleres til å fremme og støtte opp om bruk, produksjon og promotering av biobaserte produkter. Eksempel på et vellykket industrisamarbeid mellom Nike, Procter & Gamble, Coca-Cola, Heinz og Ford er Coca-Colas biobaserte PET flaske.
- Norge har et velutviklet og sterkt FoU og innovasjonssystem innen landbruk og havbruk og andre biobaserte næringer. Det ligger betydelige muligheter for verdiskaping i de biobaserte næringene gjennom mobilisering, revitalisering og fornying av forsknings- og innovasjonssystemet rettet mot utvikling av den norske bioøkonomien. En sterkere satsing på terrestrisk bioprospektering som inkluderer prospektering i jord, i planter (inklusive kulturvekster) og i dyr vil avdekke muligheter og potensial. Kartleggingen bør også sammenholdes med bioprospektering i biomasse fra andre sektorer (f.eks. rekeskall, fiskeavfall, skogvirke mv.) for optimal utnyttelse av tilgjengelig biomasse.
- Alger er en fornybar biomasse med stort potensial innenfor bioprospektering og bioteknologiske prosesser. Det er store muligheter for bruk av alger til nye produkter innen fôr til akvakultur, helsekost, kosmetikk og matprodukter samt farmasi og bioenergi.

Utvikling av nye verdikjeder forutsetter satsing på forskning og innovasjon. En nasjonal satsing på videre forskning og innovasjon vil kunne danne grunnlaget for en innovativ næring basert på nasjonale naturressurser.

- Norge har mulighet for å utvikle et avansert presisjonslandbruk basert på moderne teknologi. Et tett samarbeid mellom regionens forskningsmiljø og landbruket og muligheten for å trekke på sektorovergripende teknologi fra høyt kompetente medarbeidere (f.eks. fra oljeindustrien) bør kunne benyttes som det fortrinn dette gir. Ny teknologi gir samlet sett mulighet for et mer effektivt og miljøvennlig landbruk som bidrar til økt verdiskaping og det gir teknologivirksomhetene fra andre sektorer nye markedsmuligheter.
- Norge er i verdenstoppen i satsningen på hydrogen som energikilde produsert på biobaserte råstoffer. Verdensledende kunnskap om avfallshåndtering kombineres med verdensledende kompetanse innenfor energi. Regjeringen bør vurdere hvordan denne satsning på avfall og hydrogen kan styrkes.
- Bioøkonomisatsingen bør også rette seg mot gründere og entreprenører.

Akershus fylkeskommune ønsker å styrke sin innsats for å øke bærekraftig verdiskaping og sysselsetting innen bioøkonomi. Fylkeskommunens rolle vil være knyttet til å kople eksisterende kompetanse innen utnytting av biomasse (FOU, industriell produksjon, marked) med andre kompetente fagområder/nettverk (f.eks. olje-, shipping-, finans-, forsvars- og IKT-industrien) for å identifisere nye muligheter for verdiskaping og sysselsetting (Jf BioVerdi).

Det er 4 sterke teknologi miljøer lokalisert i fylket: Campus Ås, instituttene på Kjeller, Høyskolen i Oslo og Akershus og forskningssenteret Simula. Alle bidrar i dag til utviklingen av regionens næringsutvikling innenfor bioøkonomi. Fylkeskommunen vil bidra til å styrke det tverrfaglige samarbeidet for at forskningskompetanse på tvers av sektorer kan styrke regjeringens satsing på bioøkonomi.

Akershus fylkeskommune samarbeider i dag med Oslo kommune, Østfold fylkeskommune, Göteborgs stad og Västra Götalandsregionen (Göteborg-Oslo samarbeidet) om næringsutvikling innenfor bioøkonomi. Regionen har aktive forsknings- og næringsmiljøer som samarbeider internasjonalt i grenseoverskridende prosjekter. Fylkeskommunen vil bidra til å forsterke de internasjonale samarbeidene.

Tilgjengeligheten på høyt kompetente medarbeidere til regjeringens bioøkonomisatsing vil bli gitt tillagt vekt i Akershus fylkeskommune gjennom å tilrettelegge for tverrsektoriell kompetanseutveksling mellom regionens sterke nærings- og forskningsmiljøer, et styrket samarbeid mellom videregående skoler og næringslivet og forskningsmiljøene, og regional planer som stimulerer til utvikling av attraktive byer og tettsteder.

Det er avgjørende for fylkeskommunen som regional utviklingsaktør at virkemidlene som stilles til disposisjon i en statlig satsing har åpning for utvikling av produkter (og tjenester) basert regionens brede kompetanse innenfor bioøkonomi, og at eksisterende og nye ordninger styrker forsøksvirksomhet, nettverksutvikling og industriell pilotering.

Økt satsing innen bioøkonomien i Akershus vil dreie seg om følgende;

- Arbeide på å få etablert et innovasjonsbygg på Campus Ås
- Bidra til videreutvikling av regional teknologikompetanse
- Tilrettelegge for samarbeid på tvers av sektorer og næringer
- Bidra til at det videreutvikles kunnskap om framtidige markedsmuligheter for produkter basert på fornybar biomasse
- Samarbeid med NMBU og andre FoU-miljøer om kompetanseutvikling og kopling til regionalt næringsliv
- Styrke bruk av innovative offentlig anskaffelser
- Økt samarbeid med andre fylkeskommuner, svenske «naboregioner» (Västra Götaland og Värmland) og Gøteborgs stad om kartlegging og analyse av felles ressursgrunnlag og kompetanse, samt utnytting til verdiskaping og sysselsetting
- Regionalt og internasjonalt samarbeid for å bygge fungerende markeder og verdikjeder og kunnskapsnettverk (jf Biogass 2020)

I tillegg til kompetansen fra eksisterende næringsliv, vil intensivering av samarbeidet mellom kommuner, offentlige og private aktører og regionens forsknings- og teknologimiljøer være grunnsteinen i vekst i bioøkonomien i denne regionen. Regjeringens satsing bør derfor prioritere å styrke miljøet på Campus Ås FoU-innsats slik at kunnskapen ved universitetet og instituttene i større grad kan utnyttes til verdiskaping og sysselsetting.

Innspill til strategi for bioøkonomi oversendes med følgende hovedpunkter:

- Regjeringens strategi for bioøkonomi bør legge til grunn en bred definisjon basert på hele spekteret av biologiske ressurser (planter, dyr, mikroorganismer mv.) og næringssektorer (landbruk, skogbruk, fiskeri, bioteknologiindustri, kjemiske industri osv.). Den bør også inkludere bærekraftig produksjon og foredling av mat, fôr, energi og fornybare råvarer.
- Regjeringens strategi for bioøkonomi bør legge til grunn at ny verdiskaping og sysselsetting basert på bioressurser er kapitalkrevende og forutsetter risikovilje, omfattende forskningsinnsats og langsiktighet.
- Det vil være avgjørende for å få med tunge industrielle aktører at stabile og forutsigbare rammebetingelser avklares så snart som mulig. Rammebetingelser dreier seg om avgiftspolitik, støtteordninger og andre tiltak som bidrar til at bioproduksjon blir konkurransedyktig.
- Bioøkonomisatsingen bør også rette seg mot gründere og entreprenører.
- Campus Ås bør styrkes som landets kunnskapssentrum på bioøkonomiområdet, spesielt slik at kunnskap i større grad blir benyttet til verdiskaping og sysselsetting. Et nytt

innovasjonsbygg på Campus Ås vil være et meget viktig bidrag for at kunnskap om bioøkonomi på tvers av næringer og forskningsmiljø kan styrkes.

- Det blir viktig for den videre utvikling innen bioøkonomien at de offentlige virkemidlene gir rom for eksperimentering, industriell pilotering, uttesting av produkter og tjenester i eksisterende og nye markeder og utviklingssamarbeid regionalt, nasjonalt og internasjonalt basert på grønn biomasse.

Med vennlig hilsen

Øyvind Michelsen
fylkesdirektør avdeling for plan, næring og miljø

Monika Svanberg
prosjektleder

Dokumentet er elektronisk godkjent.